

СУДБИНА РАСЕЉЕНИХ СА КОСОВА: ДВЕ ДЕЦЕНИЈЕ ДОКАЗИВАЊА ВЛАСНИШТВА НАД СВОЈОМ ИМОВИНОМ

Моћ фалсификата и безакоња

Болико је расељених лица са Косова остало без своје земље, кућа, локала, а да и нису ни знали за преваре својих суседа и организованог криминала, потпомогнуте из Србије - ни броја се не зна. Када је тај замајац вренуо вртоглаво да преправља земљишне књиге на Косову на основу фалсификованих докуменатације почело је и панично проверавање катастарских забележби и долазак до француских података да имовина већине власника више није њихова, јер су тобоже испродајали куће, локале, земљу...

То је условило мукотрпни посао доказивања шта је чије. Услед барања манипулатора тачним подацима својих жртава, посао је правницима био додатно отежан. Просто да човек не поверује чега је све било и шта је пролазило у званичним косовским јавним институцијама.

■ Брисање хипотеке

Једна од жртава безакоња на Косову после егзодуса је и Аница Драгојевић из Пећи, која већ другу десетицу води љуту битку да поврати бар део свог иметка. Три куће у дворишту које су припадале њеној породици бивше комшије Албаници, са којима су

Аница Драгојевић из Пећи успела је после 13 година суђења да поврати имовину, коју су јој заплениле прве комшије Албаници, и то захваљујући Канцеларији бесплатне правне помоћи из Краљева, али јој предстоји брисање хипотеке са имовине којом су је оптеретиле комшије

живели у добним односима, потрушили су до темеља и на том простору направили приватно паркиралиште са ког убирају приходе и данас, по 2.000 евра месечно.

То што су све сравнили са земљом је само један део приче, а други је да су њихову имовину оптеретили хипотеком на 100.000 евра код банака, што додатно компликује причу. Поступак брисање хипотеке је у току, на основу правноснажне пресуде донете у Аничину корист пред косовским судом.

- Ми смо њима чували имовину за време рата, а они су је нама отели! Овим речима започиње разговор Аница Драгојевић, која је већ 13 година подстапар у Атичкој улици број 30 у Крагујевцу. У малом стану живи са сином, снахом и двоје одрасле унука и плаћа кирију 100 евра месечно, док се на њеном

земљишту годинама други башкаре. Пут их је наше у Крагујевац не зато што су овај град изабрали за свој будући живот, него зато што се њен син дужи пећким матичним књигама. И нису се баш много усренили, јер је син убрзо изгубио тај посао, јада се наша саговорница.

- Наша породица живела је у центру Пећи до јуна 1999. године и имали смо три куће на плоцу од 15 ари. У јуну '99. смо морали да напустимо Пећ. Преселили смо се на више стране. Неки у Црну Гору, неки у Ниш, а ми смо у Крагујевцу. Убрзо смо сазнали да су нам куће срушене. У току 2007. године сазнајемо да наша имовина и није више наша. Рекли су нам да се имовина води на име других лица. Нажалост, то су биле наше прве комшије. Ми смо њихову кућу сачували током ратних збивања 1999. а, они су наше куће порушили и имовину просвршили. Покренули смо судски поступак да би доказали да се ради о фалсификату и да имовину вратимо у наше власништво. Судски поступак је био дуг и мукотрпан, али првна помоћ је била уз нас, прича Аница Драгојевић.

Успели су да докажу да је њихова имовина у Пећи продата на основу фалсификованих докуменатата. Међутим, фалсификатори су у међувремену њихову имовину оптеретили хипотеком код банака.

- У току је поступак за ослобађање наше имовине од терета хипотеке. На срећу, пројекат правне помоћи је уз нас. Нажалост, прошло је 18 година, од када смо се раселили из Пећи, а још увек чекамо да наша имовина буде ослобођена од свих фалсификатора, узурпатора и свих

МИ СМО ЊИМА КУЋУ САЧУВАЛИ ЗА ВРЕМЕ РАТНИХ ЗБИВАЊА: АНИЦА ДРАГОЈЕВИЋ

банкарских терета, каже Аница Јутић.

Све је до сада, напомиње, било у њихову корист, али друга страна има право жалбе. Од Апелационог суда чека се одговор већ годину и по дана. А суђење је трајало равно 13 година за поноштење купопродајног уговора само зато што је бивши комшија имао своје људе, а и паре, а њена породица, наглашава, ниједно ни друго.

■ Овера три године после смрти

Не може а да не помене да су они последњи напустили Пећ. Прво су одбегли у Црну Гору, јер им није било дозвољено да изађу са Косова. Њен муж, сада већ покојни Душан Драгојевић, ни за живу главу није хтeo да оде

с огњишта и говорио је да ће се и они одмах вратити из изгнанства. Албаници су га, ипак, на то приморали, па им се после два и по месеца и он придржано. Додуше, каже Аница, нису га тукли, али су га психички малтрерирали.

- Одмах су му одузели пиштољ, иако је имао дозволу за држање. Довезли су га љуљи из Пећке патријашије с КФОРом полумртвог, одмах после тога је и умро. После су нам те комшије изјавиле саучешће и тако нам се захвалиле што смо им сачували кућу, каже огорчено Аница.

Фиктивно пуномоћје на основу кога су се на њиховој имовини укљижели комшије је доста допринело да се направи преокрет у суђењу. Испоставило се, по напирима, да је Аничин супруг Душан издао пуномоћје три године након своје смрти! Такође, и пуномоћја осталих правих сувласника су била фалсификована на начин да ни на једном није било тачно исписано име и презиме, тако да се јасно видело да је реч о фалсификатима.

Судило се у Основном, односно, некадашњем Општинском суду у Пећи. Комишија Албанац, да би се још боље обезбедио, „фали“ уговор је оверио у Вучитрину, али и у Београду. ЕУЛЕКС је судио и судија албанске националности је пресудио у корист породице Драгојевић. Наша саговорница је мишљења да је друга страна само куповала време, јер и даље на њиховој имовини фини зарађују.

Заступали су их, иначе, правни експерти „Бесплатне правне помоћи за поништај фалсификата“ као и у случају скidaња хипотеке с имовине. Али више од годину дана нема одговора Апелационог суда с Косова о скidaњу хипотеке, можда и зато што је много предмета. Условном, породица Драгојевић нема услова за повратак на Косово.

Елизабета ЈОВАНОВИЋ

ТИМ ПРАВНИКА КАНЦЕЛАРИЈЕ ИЗ КРАЉЕВА У ОБИЛАСКУ КЛИЈЕНТА

БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ

Преко 18.000 предмета

Наш пројекат носи назив „Заштита и унапређење имовинских права привремено расељених лица, избеглица и повратника по основу споразума о реадмисији“. Ово је пети пројекат по реду, који је финансиран од стране Европске уније, а спроводи га конзорцијум на челу са Европском консултинг групом из Београда, чији је главни корисник канцеларија за Косово и Метохију. Пројекат је првенствено намењен интерно расељеним лицима са подручја Косова и Метохије, избеглицама и повратницима по основу споразума о реадмисији. Везан је углавном за пружање бесплатне правне помоћи, кроз пружање три нивоа правне помоћи, који се односи на давање правних савета клијентима, затим у облику писања разних врсти поднесака и као трећи ниво заступање пред судовима на подручју Косова и Метохије, каже Никола Лазић, правни саветник канцеларије у Краљеву, додајући да је овај пројекат почeo с радом августа 2016. и трајајe до августа 2018. године.

Он појашњава да овај пројекат, за разлику од претходних, поред тога што има и ангажоване правнике и адвокате са вишегодишњим искуством, има ангажовање и приправнике с циљем да овај им пројекат омогући, кроз двогодишње обучавање, да се ојача правна

заједница или корпус правника на Косову и Метохију и да се креира основа да се убудуће пружи правна помоћ за српски народ на Косову и Метохији.

- Овај пројекат функционише са четири канцеларије на целој територији Републике Србије. Главно седиште је у Београду. Имамо канцеларије у Нишу, Врању и Краљеву. Сусрећемо се са разноврсним правним проблемима која имају интерно расељена лица. Један од тих проблема су купопродајни уговори, склопљени или закључени по основу фалсификованих исправа, или пуномоћја и овлашћења. Тачан број не бих могао да вам кажем, али имамо поприличан број предмета што решених, што и даље у раду, са проблемом купопродајних уговора склопљених по основу фалсификованих исправа. Поред те врсте проблема, ми се, такође, сусрећемо и са тужбама, којих има више од 18.000, ради накнаде штете због уништење имовине током 1999. године, након окончања сугоба, и 2004. године, појашњава адвокат Никола Лазић.

Поред тога дosta се суочавају са споровима везаним за илегалну узурпацију имовине на Косову. Ту су и предмети где је људима потребно прибављање документа, што због финансијских и материјалних разлога, што због здравствених разлога, па чак и безбедносних - не смеју отићи доле и имају отежан приступ јавним институцијама. Тада бесплатна правна

помоћ таквим лицима стоји на услуги и покушава да им помогне и у том смислу и реши неки правни проблем.

- Кол центар је основан у оквиру пројекта и на број 0800108208 може да се упути бесплатан позив, на који интерно расељена лица са Косова и Метохије могу да се јаве као и остale категорије које сам споменуо, и истог момента ће им бити пружен правни савет од неког од првих експерата и предочити радње које даље треба предузети, каже Никола Лазић.

Наш саговорник напомиње да не зна ни оквиран број узурпираних непокретности и површина земљишта.

- На Косову и Метохији је у том послератном периоду остала једна недефинисана слика у контексту тачних статистичких података приватне имовине и имовине у друштвеној или чак државној својини. Зато не бих могао да дам тачан број спорне српске приватне имовине, каже правни експерт краљевачке Канцеларије.

Иначе, највећи број расељених лица гравитира или живи на подручју Краљева и Крагујевца. Канцеларија бесплатне правне помоћи у Краљеву, по броју интерно расељених лица, је канцеларија са највећим бројем предмета. Имају око 1.500 клијената које заступају у разноврсним споровима и између 1.500 и 2.000 предмета у раду.